

Het leukste
SCHAAKBOEK
voor kinderen

JOHN FOLEY

DELTA^{AS}

INHOUD

VOORWOORD	7
SPELEN MAAR	8
DE GESCHIEDENIS VAN HET SCHAKEN	10
HET SCHAAKBORD OPSTELLEN	12
EEN SCHAAKPARTIJ LEZEN	14
MINISPELLETJES	16
DE SCHAAKSTUKKEN	
De pion	18
De looper	20
De toren	22
De koning	26
De dame	28
Het paard	30
SPECIALE ZETTEN	34
SLUWE TACTIEKEN	38
VAL AAN & VERDEDIG	46
SCHAAK & SCHAAKMAT	56
OPENINGEN	64
STRATEGIE	72
EINDSPEL	80
AANRAKEN-IS-ZETTENREGEL	88
SCHAAKKLOK	89
VERKLARENDE WOORDENLIJST	90
WOORD VAN DANK	96

VOORWOORD

Wanneer ik een groep kinderen laat kennismaken met schaken, leg ik ze uit dat ze kunnen kiezen of ze het schaakspel zien als een bord met 32 logge stukken of als een magische wereld.

Mijn doel is om hen een glimp te laten opvangen van hoe de stukken tot leven kunnen komen, hoe rijk en subtiel het spel is. Ik wil vooral dat ze weten hoe leuk en opwindend het is om deel uit te maken van de schaakwereld. Ik wil hun gids zijn.

Dit boek van John Foley vervult al die doelen. Met een pedagogische aanpak gebaseerd op jarenlange ervaring – in combinatie met leuke feitjes in een aantrekkelijke lay-out – zal het beginners niet alleen de eerste stappen naar meesterschap doen zetten, maar hun ook echt de kans geven om verliefd te worden op het spel.

Door dit boek open te slaan heb je net de deur geopend. Kom gerust binnen. Wees welkom in de wondere wereld van het schaken!

Jesper Bergmark Hall

FIDE Senior Trainer

Voorzitter onderwijscommissie van de Europese schaakunie

SPELEN MAAR

Welkom in de wereld van het schaken! Schaken is een geweldig spel dat populair is bij miljoenen mensen over de hele wereld. Het is een eeuwenoud spel, maar het voelt nooit ouderwets. De basisregels zijn gemakkelijk te leren en je kan meteen beginnen.

Leeftijd speelt geen rol: een zesjarige kan perfect tegen een zestigjarige spelen! Je kan met vrienden en familie spelen. Met een fysiek schaakbord of online. Schaken kan je thuis, op school, op een club of in het park. Je kan op reis spelen, in alle landen die je bezoekt. Het enige dat je nodig hebt, is een schaakbord met een set stukken.

Schaken is spannend. Je moet proberen je tegenstander te slim af te zijn. Je probeert zetten te vinden die hem in de problemen brengen. Hoe kan ik mijn positie verbeteren? Waar liggen mijn zwakke plekken? Wat probeert mijn tegenstander te doen? Deze gedachten gaan door je hoofd tijdens een schaakpartij. Schakers lossen graag problemen op. Ze genieten van de voldoening die ze krijgen wanneer ze de enige zet vinden waarmee ze het spel winnen of redden. Dat vereist concentratie, logische analyse, het vinden van patronen en het vermogen om je emoties onder controle te houden.

Als je een schaakpartij wint, voel je je goed. Je hebt iets bereikt. Tijdens een spelletje schaak strijden twee mensen om de overwinning en blijft de uitslag helemaal tot het einde onzeker. Een moeilijke tegenstander overwinnen is leuker dan een gemakkelijke overwinning behalen. Het is normaal dat je een beetje zenuwachtig bent tijdens een partij, maar met oefening en voorbereiding krijg je meer vertrouwen en kan je successen gaan boeken.

Vergeet niet dat zelfs de beste schakers fouten maken en af en toe verliezen. Niemand verliest graag, maar het hoort bij het leven. Schaken leert je om goed om te gaan met een nederlaag.

Omdat je weet hoe het voelt om te verliezen, weet je ook dat het belangrijk is om respect te tonen voor je tegenstander wanneer je wint. Zeg bijvoorbeeld hoe nipt je overwinning was en hoe een andere zet een heel andere uitkomst zou hebben opgeleverd.

Overal ter wereld kan je andere mensen ontmoeten die ook in schaken geïnteresseerd zijn. Samen delen jullie een gemeenschappelijke taal. Geen ander spel is zo wijdverbreid. Tijd om je schaakavontuur aan te vangen – sla deze pagina om en ontdek hoe je eraan begint!

Toptip

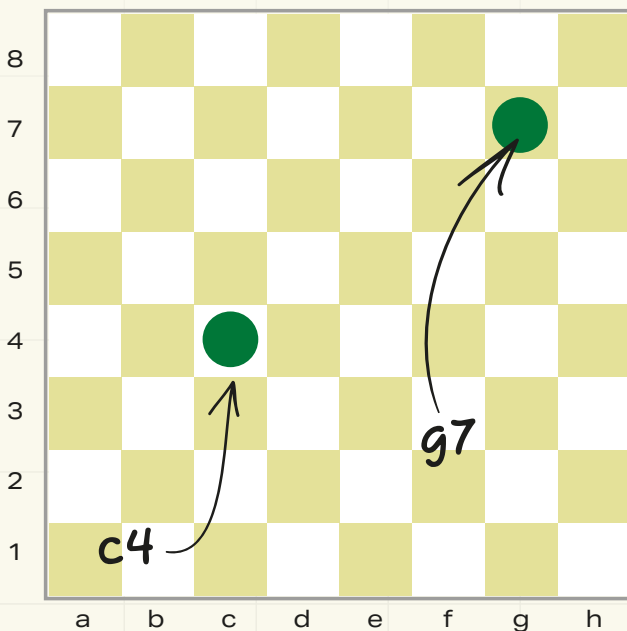
Het beste advies om beter te worden? Spelen, spelen, spelen! Speel zoveel je kan. Hoe meer je speelt, hoe beter je wordt.

EEN SCHAAKPARTIJ LEZEN

We kennen de zetten van schaakpartijen die honderden jaren geleden werden gespeeld, omdat men ze noteerde. Hierdoor kunnen we grote partijen voor eeuwig bestuderen en bespreken.

Bij het lezen van dit boek zal je merken dat sommige partijen beschreven worden door een reeks letters en cijfers. Hier leer je hoe je deze notaties leest.

Coördinaten

Elk veld op een schaakbord heeft een naam die bestaat uit zijn coördinaten gezien vanuit het standpunt van wit.

Het veld **c4** ligt op de c-lijn en de 4de rij.

Het veld **g7** ligt op de g-lijn en de 7de rij.

Denk: **'door de gang en de trap op'**. Begin onderaan en ga naar rechts tot je de letter vindt die overeenkomt met de lijn die je zoekt. Ga dan omhoog tot aan de gewenste rij.

Stukken

Elk stuk wordt aangeduid met een letter.

Koning = **K**

Loper = **L**

Dame = **D**

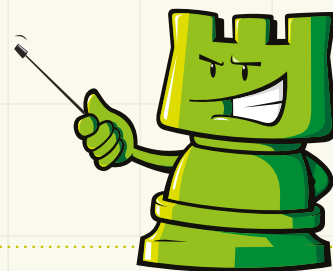
Paard = **P**

Toren = **T**

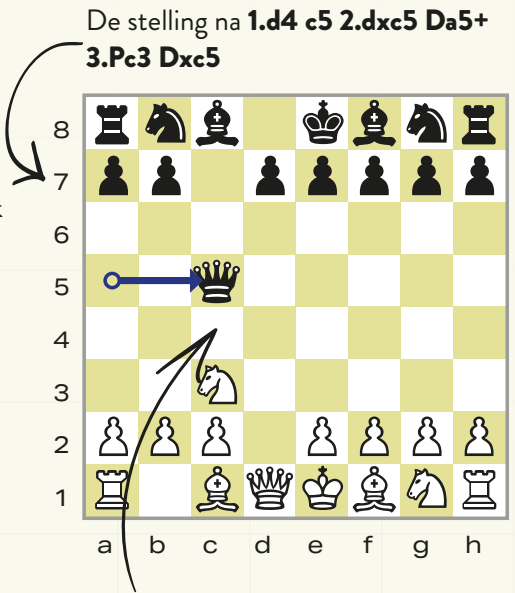
Pion = **de lijn (de kolom) waarop hij staat**

Zetten

Elke zet wordt genummerd. De notatie **1.d4 c5** betekent dat wit als eerste zet een pion naar **d4** speelde (wit zette de d-pion twee velden naar voren) en zwart antwoordde door een pion naar **c5** te spelen (zwart zette de c-pion ook twee velden naar voren). Het slaan wordt aangeduid met een 'x', dus **2.dxc5** betekent dat de witte pion op **d4** de zwarte pion op **c5** heeft geslagen.

Bij elke zet geven we ook aan waar het stuk naartoe beweegt, dus **2...Da5+** betekent dat zwart als tweede zet de dame naar **a5** heeft gespeeld. We hoeven niet te noteren waar het stuk vandaan kwam, want er is slechts één mogelijkheid. Een '+'-symbool betekent dat de zet schaak geeft. Het symbool voor schaakmat is '#'.
 De stelling na **1.d4 c5 2.dxc5 Da5+ 3.Pc3 Dxc5**

3.Pc3 Dxc5 betekent dat wit zijn paard naar **c3** verplaatste om het schaak te blokkeren en zwart vervolgens de pion op **c5** heeft geslagen.

Speciale zetten

Rokade op de koningsvleugel (korte rokade) **0-0**

Rokade op de damevleugel (lange rokade) **0-0-0**

Promoveren **h8(D)**

En passant **axb3 e.p.**

promoveren tot dame op het veld **h8**

de pion die oprukt van **b2** naar **b4** werd op **b3** geslagen door de zwarte pion op **a4**

De notatie kan deze elementen combineren:

33...0-0+

Op zet 33 heeft zwart kort gerokeerd en wit schaak gezet.

28.gxh8(P)#

Op zet 28 heeft de witte pion op **g7** wat er ook op **h8** stond geslagen en is hij tot paard gepromoveerd, wat een onmiddellijk schaakmat opleverde.